

# Bedrijfsvoering melkvee: evaluatie en mogelijkheden optimalisatie



Met de steun van

ondernemen in  
west-vlaanderen



## – MELKVEEKENGETALLEN CRUCIAAL BIJ MAXIMALISEREN BEDRIJFSSALDO: OVERZICHT

Het ADLO-demonstratieproject 'Efficiënt gebruik kengetallen melkvee voor optimalisatie bedrijfsvoering' (sept 2011-sept 2013) had als doel om na te gaan welke kengetallen op een heel pertinente wijze een zicht geven op de bedrijfsvoering van een melkveebedrijf.

Finaal wilden de projectpartners komen tot een toepassing die - na ingave van de technische cijfers voor uw bedrijf - u op een eenvoudige wijze zouden situeren op welke punten bijsturing aangewezen is. Het bleek echter niet eenvoudig om van de meest cruciale kengetallen telkens een richtcijfer van een optimale technische bedrijfsvoering en de 'score' die om verbetering vraagt, eenduidig te definiëren. Parameters zijn immers gelinkt: een hoger krachtvoerdersverbruik zou dan wel kunnen leiden tot een hogere melkproductie, maar zal sowieso uw krachtvoerdersverbruik verhogen en dus het mogelijk realiseerbaar saldo wat reduceren.

## – STREEF NAAR EEN OPTIMALE BEDRIJFSVOERING = MAXIMALISATIE VAN UW MELKVEESALDO

Hierna vindt u een overzichtsdokument waarbij voor de meeste technische kengetallen wordt getracht om streefzones en grenswaarden voor optimalisatie van uw bedrijfsvoering toe te lichten.

We geven u hierbij telkens mogelijke pistes mee voor de optimalisatie van de punten waar het bij uw huidige technische management niet loopt zoals gewenst.

ADLO-demonstratieproject 'Efficiënt gebruik kengetallen melkvee voor optimalisatie bedrijfsvoering'



Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling: Europa investeert in zijn platteland

## \_ PARAMETERS BIJ TE STUREN

Volgende parameters en kengetallen van uw bedrijfsvoering blijken - na analyse van de boekhoudingen van meerdere jaren van een set Vlaamse melkveebedrijven - heel bepalend te zijn voor de grootte van uw saldo (ifv de grootte van de veestapel):



**Saldo melkvee (1)**

inagro

Analyse bedrijfseconomische boekhoudingen:  
duidelijke relatie met deze (technische) getallen:

- + Melkprijs
- + Melkproductie
- + Verkooprijzen vee

**Hoeveel (melk)geld komt er binnen?**

Hoe hoger de melkprijs, hoe beter het saldo bij een bepaalde bedrijfsgrootte. We zien grote verschillen tussen bedrijven omwille van voornamelijk afwijking in melkgehalten, -kwaliteit, ...

Gemiddeld gezien geeft een hogere productie per dier aanleiding tot een beter saldo op uw bedrijf. Let wel: bedrijven met zelfde producties per dier, hebben niet allen een vergelijkbaar saldo. Het verhogen van de melkproductie dient hand in hand te gaan met het beheersen van de kosten voor deze verhoging.

Hogere verkoopprijzen per dier (conditie reform vee, kruislingkalveren, ...) leveren een wezenlijke bijdrage aan het bedrijfssaldo. Let wel: een hoog vervangingspercentage zorgt voor een negatieve invloed omwille van de nettowaarde van de nieuw in te zetten vaars die een stuk hoger ligt dan de verkoopwaarde van het te vervangen reform dier.



**Saldo melkvee (2)**

inagro

Analyse bedrijfseconomische boekhoudingen:  
duidelijke relatie met deze (technische) getallen:

- (Ruw)voedersaldo en krachtvoerdersverbruik
- Afkalfleeftijd vaarzen
- Vruchtbaarheid en tussenkalftijd
- Vervangingspercentage
- Uiergezondheid

**Kostprijs om melk te produceren?**

## \_ VOEDERSALDO EN KRACHTVOEDERVERBRUIK

Bij voederen van kwaliteitsvolle ruwvoederkuilen met een gerichte eiwitbijsturing kan een dier al heel wat liter melk produceren vooraleer extra krachtvoeder noodzakelijk is om te voldoen aan de dagelijkse VEM- en DVE-behoeften.

Krachtvoeder dient dan voornamelijk om koeien in de eerste helft van de lactatie te supplementeren zodat ze voldoende nutriënten kunnen opnemen om een al te diepe negatieve energiebalans te voorkomen.

Bij de evaluatie van de voederkost zijn er 3 kengetallen:

### 1. Voederefficiëntie

$$\text{VOEDEREFFICIENTIE} = \frac{\text{Productie (kg Mm)}}{\text{Kg voederopname}}$$

Streefdoel: binnen de totale DS-opname de hoeveelheid ruwvoeder maximaliseren. Dit is mogelijk door te werken met ruwvoerders met een hoge voederwaarde.

### 1. Ruwvoedermelk

$$\text{RUWVOEDERMELK (VEM)} = \frac{\text{Kg Melk geproduceerd uit ruwvoedermelk}}{\text{Kg ruwvoeder opgenomen}}$$

Praktisch: Melkproductie - 2 \* Krachtvoedergift

Streefdoel: zo hoog mogelijk

### 1. KRACHTVOEDER/100L MELK

$$= \frac{\text{Kg vervoederd krachtvoeder (op 88\% DS)}}{\text{Totale melkproductie}} \times 100$$

Streefdoel: efficiënt inzetten duurdere krachtvoerders





## \_ VRUCHTBAARHEID EN TUSSENKALFTIJD

Een melkveestapel met een korte tussenkalftijd is heel gunstig voor het gerealiseerde bedrijfssaldo. Dit leidt immers tot meer lactatiepieken - meer melk dus - en wat extra vleesopbrengst kalveren ten opzichte van een langere periode tussen 2 kalvingen.

Indirect heb je bij vlot herkalvende dieren ook het grote voordeel dat de conditie begin en einde lactatie minder wijzigt, waardoor ze in regel bij het begin van een nieuwe lactatie minder te maken krijgen met metabole aandoeningen zoals slepende melkziekte en lebmaagdislocatie.

Dit zijn de richtcijfers voor de vruchtbaarheidskengetallen:

| Kengetallen vruchtbaarheid              |  | NORM      |      |       |       |       |       |       |
|-----------------------------------------|--|-----------|------|-------|-------|-------|-------|-------|
| Tussenkalftijd (dagen)                  |  | < 390-400 |      |       |       |       |       |       |
| # inseminaties / dracht koe             |  | < 1,8-2   |      |       |       |       |       |       |
| Interval kalven -1e inseminatie (dagen) |  | < 85      |      |       |       |       |       |       |
| Drachtigheids% 1e inseminatie           |  | 50 %      |      |       |       |       |       |       |
| TKT (maanden)                           |  | 11        | 12   | 13    | 14    | 15    | 16    | 17    |
| Lactatie 1                              |  | 6,6       | 0    | 24,5  | 62,3  | 106,6 | 153,8 | 207,7 |
| Lactatie 2                              |  | 0         | 16,0 | 64,2  | 128,3 | 196,2 | 267,9 | 341,5 |
| Lactatie 3                              |  | 0         | 34,0 | 100,0 | 280,2 | 266,0 | 354,7 | 444,3 |
| Lactatie 4-5                            |  | 0         | 35,8 | 104,7 | 187,7 | 276,4 | 367,9 | 459,4 |
| Lactatie 6-8                            |  | 0         | 35,8 | 104,7 | 187,7 | 275,5 | 367,0 | 458,5 |
| Lactatie > 9                            |  | 0         | 34,0 | 100,0 | 181,1 | 266,0 | 353,8 | 443,4 |
| Gemiddeld verlies/koe/jaar (euro)       |  | 0         | 18,9 | 70,8  | 137,7 | 209,4 | 284,0 | 360,4 |

Hierbij nog enkele protocollen die de melkveehouder kunnen helpen om zijn management bij kalfkoeien te optimaliseren.

## PROTOCOLLEN

### \_ Protocol vruchtbaarheid

#### \_1 - AFKALVEN

##### VOORBEREIDING AFKALVEN

- 1) Propere afkalfruimte
- 2) Propere afkalftouwtjes in emmer met warm water en ontsmettingsmiddel
- 3) Propere handen
- 4) Glijmiddel ( geen zeep)

##### AFKALVEN

- 1) Pas ingrijpen 1 tot 2 uur na breken water zonder voortgang
- 2) Controleren van ongeborn kalf
  - Ring open?
  - Tweeling?

|                                                                                                |
|------------------------------------------------------------------------------------------------|
| - Ligging van het kalf? Indien nodig draaien                                                   |
| - Grootte van het kalf?                                                                        |
| 3) Touwtjes om de poten, bij perswee meetrekken                                                |
| 4) INDIEN PROBLEEM, TWIJFEL: BEL VEEARTS. Altijd controle na geboorte, best als koe rechtstaat |
| <b>CONTROLE KOE</b>                                                                            |
| 1) Tweeling?                                                                                   |
| 2) Bloeden?                                                                                    |
| 3) Lauw water verstrekken met eventueel snel oplosbare suikers                                 |
| 4) Koe melken                                                                                  |
| 5) Bij vermoeden kalfziekte, preventief opgieten                                               |

## \_2 - OPBLIJVEN NAGEBOORTE

|             |                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                             |
|-------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| BEHANDELING | DAG 1                                                                                                                                                                                                                                     | 1) Temperaturen en observeren 5niet te snel in de groep)<br>2) Behandelen in overleg met bedrijfsdierenarts |
|             | DAG 2                                                                                                                                                                                                                                     | 1) Temperaturen<br>2) Behandeling verder zetten tot nageboorte eruit is                                     |
| OPVOLGING   | Het aantal nageboortes moet minder zijn dan 1/6 zo niet: mineraalvoorziening bekijken, bij vaarzen in het najaar vroeger op stal halen voor kalven, trektouwtjes kalven vervangen, evaluatie gebruikte stieren naar afkalfgemak, enz... . |                                                                                                             |

## \_3 - RECTAAL ONDERZOEK

### KERNWOORDEN: REGELMAAT EN REGISTRATIE!!!

| WELKE KOEIEN                                          | REDEN                                                        | BEHANDELING                                                                                                                                                                                     |
|-------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1) 30 DGN GEKALFD                                     | Baarmoeder OK?                                               | Behandeling afhankelijk van bevinding bij rectaal onderzoek                                                                                                                                     |
| - NOG NIET GEINSEMINEERD,<br>NOG NIET BRONSTIG GEZIEN | Is er activiteit op de eierstokken?                          |                                                                                                                                                                                                 |
|                                                       | Baarmoeder OK?                                               |                                                                                                                                                                                                 |
|                                                       | Geel lichaam aanwezig?                                       | OK maar eventueel na 30 d hercontrole als aantal dagen geïnsemineerd < 35 (40) d.                                                                                                               |
|                                                       | Drachtig                                                     |                                                                                                                                                                                                 |
| 2) Min 42 dgn GEINSEMINEERD                           | Niet drachtig                                                | Reden? Cyste, niet proper,... behandeling afhankelijk van bevinding bij rectaal onderzoek. Geen oorzaak: te vroeg om al actie te ondernemen – stel vals negatief dan wordt de dracht vernietigd |
| 3) TWIJFELGEVALLEN                                    | - Embryonale sterfte na positief drachtonderzoek             | Afhankelijk van bevinding bij rectaal onderzoek                                                                                                                                                 |
|                                                       | - Bevestiging van de dracht                                  |                                                                                                                                                                                                 |
| 4) HERCONTROLE                                        | - ontwikkeling van het vruchtje is conform de leeftijd ervan |                                                                                                                                                                                                 |

## \_ VERVANGINGSPERCENTAGE

Omdat de vervangkost van een melkkoe hoog is - dit is immers het verschil tussen de opfokkost/aankoopbedrag van een nieuw in te zetten vaars en de verkoopprijs van een reforme koe - heeft het percentage vervanging op jaarbasis een grote invloed op het gerealiseerde saldo. Om dit cijfer te evalueren is het wel beter om te kijken naar het gemiddelde van meerdere jaren.

Idealiter is het meerjarig vervangingspercentage 25 %/jaar of minder. In de duurzaamheidsenquête in kader van IKM is het meerjarig vervangingspercentage ook opgenomen en wordt als goed beoordeeld bij een gemiddelde lager dan 30%.

Bij een opdeling op basis van saldo per liter en per koe, hebben de beste bedrijven altijd het laagste vervangingspercentage met de hoogste prijzen voor reforme koeien of samen een bovengemiddelde vleesopbrengst. Deze beide factoren samen zijn een resultante van het algemene gezondheidsbeleid van het bedrijf. Laag vervangingspercentage start met een goede jongveeopfok: gezonde kalveren die sterk groeien en sterke vaarzen worden. Niet te veel jongvee, zodat er ook niet te veel vervangen kan worden. Als deze sterke vaarzen evenwichtig en goed gevoederd worden, correct gemolken worden samen met een goed klauwmanagement en voldoende stalruimte, kunnen deze koeien lang meegaan en blijft het vervangingspercentage laag. De koeien blijven langer gezond en worden oude zware koeien met een geslacht gewicht van meer dan 300 kg en dat resulteert dan in dure reforme koeien. Dit alles samen geeft een bovengemiddelde vleesopbrengst. De melkprijs is natuurlijk de meest bepalende inkomensbron, de vleesopbrengst is veel kleiner, maar is wel de factor waar de melkveehouder individueel het verschil kan maken.



## \_ VERKOOPPRIJZEN REFORME KOEIEN EN KALVEREN

Het is evident dat als de prijs voor een verkocht dier hoger is, dit het saldo positief beïnvloedt. Inkruisen van het onderende van de veestapel met een vleesveestier - mogelijk bij een goede tussenkalftijd - levert duurdere verkoopbare kruislingen op en dwingt de melkveehouder om scherp te vervangen. O.a. een goede klauwgezondheid blijkt in de praktijk bepalend voor de beste verkoopprijzen - door onder meer een hoger eindgewicht - van reforme dieren.

Op basis van de gepubliceerde prijzen van Covavee/Adriaens in Boer&Tuinder werd en wordt onderstaande rekentabel opgesteld ifvgemiddelde slachtrendementen van reforme koeien per categorie van de SEUROP-kllassering. Deze tabel heeft enkel de bedoeling u een idee te geven van wat te slachten dier waard kan zijn. De Vlaamse overheid volgt ook prijzen van verkochte runderen op, ook voor de klassen van reforme melkkoeien kan u daar terecht runderprijzen bij vlaamse overheid. Bij de D-categorie (koeien) staan de prijzen van O en P-koeien (reform melkvee). <http://lv.vlaanderen.be/nlapps/docs/default.asp?id=2886>.

Wil u zelf ook klasseringsgegevens weten van uw reforme koeien? Van alle in België geslachte koeien kan u sedert 1 juli 2013 de IVB-gegevens opvragen. Vraag uw paswoord aan en bekijk het overzicht van alle dieren (per kwartaal of per jaar) en individuele gegevens op de IVB-webstek: [www.ivb-interprof.be](http://www.ivb-interprof.be).

In onderstaande tabel vindt u een voorbeeldprijsvergelijking voor O- en P-karkassen. De prijsvergelijking is op basis van hetzelfde koud geslacht gewicht (kolom B). Voor een correcte prijsinschatting van een reform dier doet u de omrekening van kg levend naar kg geslacht via het gewicht en een inschatting van het slachtrendement (bijvoorbeeld 41% en 48%). Hierbij omvatten de berekende kosten het transport, lintworm-verzekering en aftrok VLAM (kolom G). De karkasverzekering/vergoeding lintworm € 8,- voor P/O/R/U.

| A         | B        | C        | D     | E        | F        | G      | H       | I          |
|-----------|----------|----------|-------|----------|----------|--------|---------|------------|
| kg levend |          |          |       | =C*D     | =E+6%    | =F-G   | =F-G    | =H*40,3399 |
| 41%       | P-klasse | gerekend | prijs | excl btw | incl BTW | kosten | Totaal  | BEF        |
| 561       | <260kg   | 230      | 2,10  | 483,00   | 511,98   | 38,55  | 473,43  | 19098      |
| 659       | 260-280  | 270      | 2,30  | 621,00   | 658,26   | 38,55  | 619,71  | 24999      |
| 707       | 280-300  | 290      | 2,40  | 696,00   | 737,76   | 38,55  | 699,21  | 28206      |
| 756       | 300-320  | 310      | 2,45  | 759,50   | 805,07   | 38,55  | 766,52  | 30921      |
| 793       | 320-340  | 325      | 2,50  | 812,50   | 861,25   | 38,55  | 822,70  | 33188      |
| 854       | 340-360  | 350      | 2,55  | 892,50   | 946,05   | 38,55  | 907,50  | 36608      |
| 902       | 360-380  | 370      | 2,60  | 962,00   | 1019,72  | 38,55  | 981,17  | 39580      |
| 976       | >380     | 400      | 2,60  | 1040,00  | 1102,40  | 38,55  | 1063,85 | 42916      |

| 48% | O-klasse | gerekend | prijs | excl btw | incl BTW | kosten | Totaal  | BEF   |
|-----|----------|----------|-------|----------|----------|--------|---------|-------|
| 479 | <260kg   | 230      | 2,20  | 506,00   | 536,36   | 38,55  | 497,81  | 20082 |
| 563 | 260-280  | 270      | 2,35  | 634,50   | 672,57   | 38,55  | 634,02  | 25576 |
| 604 | 280-300  | 290      | 2,45  | 710,50   | 753,13   | 38,55  | 714,58  | 28826 |
| 646 | 300-320  | 310      | 2,50  | 775,00   | 821,50   | 38,55  | 782,95  | 31584 |
| 677 | 320-340  | 325      | 2,55  | 828,75   | 878,48   | 38,55  | 839,92  | 33882 |
| 729 | 340-360  | 350      | 2,60  | 910,00   | 964,60   | 38,55  | 926,05  | 37357 |
| 771 | 360-380  | 370      | 2,65  | 980,50   | 1039,33  | 38,55  | 1000,78 | 40371 |
| 833 | >380     | 400      | 2,65  | 1060,00  | 1123,60  | 38,55  | 1085,05 | 43771 |

De vermelde prijzen zijn een momentopname van de situatie begin januari 2014, Boerenbond



## \_ AFKALFLEEFTIJD VAARZEN

Een handige rekentool ontwikkeld in Nederland, geeft voor uw bedrijf al een inzicht in deze kostenpost en de grootte-orde van reductie die mogelijk is. Deze toepassing is terug te vinden via <http://www.verantwoordeveehouderij.nl/show/JONKOS-1.htm>.

Ook de toepassing Opticroît, ontwikkeld door het CRA in Wallonië is een interessante toepassing voor de evaluatie van uw jongveeopfok. Deze is terug te vinden via <http://opticroit.cra.wallonie.be>.

Men moet er naar streven om een vaars op 24 maanden te laten afkalven. Hiertoe dient ze volgend groeitraject idealiter te realiseren:

### \_Addendum: borstomtrek en levend gewicht van vrouwelijk jongvee

| Borstomtrek (cm) | Leeftijd     | Levend gewicht (kg)       |                     |
|------------------|--------------|---------------------------|---------------------|
|                  |              | Holstein Frisian Holstein | Dubbeldoel roodbont |
| 75               | (± 2 maand)  | 41                        | 41                  |
| 80               |              | 49                        | 50                  |
| 85               |              | 58                        | 60                  |
| 90               |              | 68                        | 70                  |
| 95               |              | 79                        | 91                  |
| 100              |              | 90                        | 94                  |
| 105              | (± 5 maand)  | 103                       | 107                 |
| 110              |              | 117                       | 122                 |
| 115              |              | 132                       | 140                 |
| 120              |              | 149                       | 157                 |
| 125              |              | 167                       | 176                 |
| 130              |              | 186                       | 197                 |
| 135              | (± 8 maand)  | 206                       | 219                 |
| 140              |              | 228                       | 244                 |
| 145              |              | 251                       | 271                 |
| 150              |              | 275                       | 298                 |
| 155              |              | 301                       | 326                 |
| 160              |              | 329                       | 352                 |
| 165              | (± 14 maand) | 358                       | 382                 |
| 170              |              | 389                       | 414                 |
| 175              |              | 421                       | 446                 |
| 180              |              | 455                       | 481                 |
| 185              |              | 491                       | 515                 |
| 190              |              | 528                       | 555                 |
| 195              | (± 22 maand) | 568                       | 595                 |
| 200              |              | 609                       | 635                 |
| 205              |              | 652                       | 677                 |

Bron: PR. 1996

## \_ Protocol jongveeopfok

### \_1 – PAS GEBOREN KALF

#### GEBOORTE

- Navel desinfecteren
- Kalf in een schone, vers gestrooid hok leggen
- Noteren geboortedatum, geslacht,...
- Oornummers inknippen

#### BIESTVERSTREKKING

- Biest van eigen moeder verstrekken binnen 2 uur na de geboorte (1 -1.5ltr)
- Binnen 12 uur na de geboorte 2ltr biest
- Binnen 24 uur 2 ltr biest

#### DAG 2 & 3

- Kalf tweemaal daags melk van moeder verstrekken ( 2 ltr)
- Navel controleren
- Heeft het mest gemaakt?

#### DAG 7

- 2 X daags melk verstrekken
- 2 X daags vers drinkwater verstrekken
- 2 X daags kalvervlokken verstrekken
- Controle kalf en voederopname
- Kalf ligt proper

#### AANDACHTSPUNTEN

Hygiënisch werken! Gebruik goed schoongemaakte emmers, een droog bewaarde speenfles en nieuwe spenen voor de speenemmer.

Biestmanagement

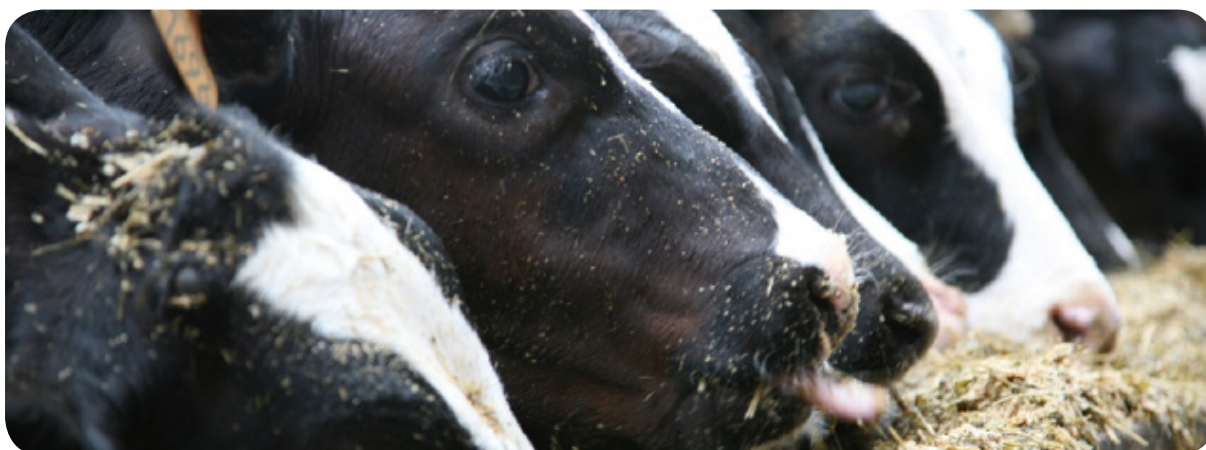
Test biest met biestmeter

Biest Ok -> kalf

Biest niet OK -> biest uit diepvries

Bij kalverdiarree koeien vaccineren tegen coli en rota-corona om nog meer antistoffen te hebben.

Goede biest die over is direct invriezen



## \_2 - KALVEREN MELK GEVEN

| VOORBEREIDING MELK GEVEN |                                                                                                        |
|--------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                          | Hoeveel kalveren melk geven?                                                                           |
|                          | Emmers en/of melkflessen klaarzetten                                                                   |
| MELK KLAARMAKEN          |                                                                                                        |
|                          | Verse melk aftappen                                                                                    |
|                          | Kunstmelk klaarmaken                                                                                   |
| CONTROLEER KALVEREN      |                                                                                                        |
|                          | Diarree, natte staarten, hoesten ze, hebben ze koorts?<br>Pas de melkgift aan op de waarnemingen       |
| MELK VERSTREKKEN         |                                                                                                        |
|                          | Geef de kalveren melk                                                                                  |
|                          | Controleer bij het melk geven de kalveren nog een keer, zijn ze actief?<br>Hebben ze genoeg gedronken? |
| OPRUIMEN                 |                                                                                                        |
|                          | Maak alles goed schoon, speenfles op een droge plaats bewaren                                          |

## \_3 - DIARREE

**Belangrijk: warmte (eventueel warmtelamp), droge en tochtvrije ligplaats!**

| Ernstig ziek | Bel veearts       |                   |                                                                                                                                           |
|--------------|-------------------|-------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|              |                   |                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Melkverstrekking stopzetten ( 1 – 2 maaltijden)</li> </ul>                                       |
|              | • Alle leeftijden | • Voedingsdiarree | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Vochttherapie ( elektrolyten 2 -3 x /dag)</li> </ul>                                             |
|              | • week 1          | • Coli            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Melkverstrekking hernemen tot oorspronkelijk volume na 4 beurten</li> </ul>                      |
|              |                   | • virussen        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• 2 -3 dagen melk weg</li> </ul>                                                                   |
|              |                   |                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Vochttherapie( elektrolyten 2 -3 x /dag)</li> </ul>                                              |
| Matig ziek   | • 4dgn – 21 dgn   | • Cryptosporidium | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Melkverstrekking hernemen tot oorspronkelijk volume na 4 beurten</li> </ul>                      |
|              |                   |                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Overleg met veearts om koeien te vaccineren</li> </ul>                                           |
|              | • Na 21 dgn       | • Coccidiose      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Alleen behandelen na diagnose door mestonderzoek en /of op basis van voorgeschiedenis</li> </ul> |
|              |                   |                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Melkverstrekking verminderen</li> </ul>                                                          |
|              |                   |                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Vochttherapie of vers water in hok ter beschikking stellen</li> </ul>                            |
|              |                   |                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Behandelen in overleg met bedrijfsdierenarts</li> </ul>                                          |

## \_ UIERGEZONDHEID

Op tamelijk wat bedrijven blijkt de uiergezondheid niet optimaal. Behandeling van mastitis en hoog celgetalkoeien heeft een kostenplaatje, naast het indirect verlies via een lagere productie en separatiemelk en een verhoogde kans op afvoer als de kiem chronisch wordt.

De kostprijs voor mastitis kan worden ingeschat de 'Rekenmodule kosten mastitis' die is terug te vinden via <http://www.UGCN.nl> -> ZOEK 'rekenwijzer'.

De na te streven cijfers voor de uiergezondheidskengetallen zijn als volgt:

| Kengetallen uiergezondheid      | NORM      |
|---------------------------------|-----------|
| Tankcelgetal (# cellen/ml)      | < 200-250 |
| # attentiekoeien (150-250)      | < 15%     |
| # nieuwe attentiekoeien op MPR  | < 5 %     |
| # nieuwe mastitisgevallen/maand | < 3 %     |
| Afvoer mastitis                 | < 5 %     |

| Kostprijs acute uierontsteking |       |
|--------------------------------|-------|
| 0-3 maand gekalfd:             | 275 € |
| 4-9 maand gekalfd              | 168 € |
| Gemiddeld 75 €/koe/jaar        |       |

Hierbij het ontwikkeld protocol dat kan gevolgd worden bij het voorkomen en ter preventie van uiergezondheidsproblemen (naar Kapstok M-team, [http://www.m-team.ugent.be/v2/single\\_pages/kapstok](http://www.m-team.ugent.be/v2/single_pages/kapstok)).





## \_ Protocol preventie uiergezondheidsproblemen

### 1) Melkmachine

- Statische meting: jaarlijks IKM
- Dynamische meting
- Vervangen tepelvoering
- Rubber = 2500 melkbeurten
- Siliconen = 7500 melkbeurten

### 2) Melktechniek

- Voorbehandeling: 1 papier per dier
- Voorstralen
- 60 sec regel
- Melken met handschoenen
- Dippen/spraken na melken -> controleren
- Rechtstaan na melken: Naar het voederhek lokken met vers voeder

### 3) Droogzetmanagement

Droogstaande koeien verdienen minstens evenveel aandacht als lacterende koeien. Ongeveer 50% van de klinische uierontstekingen veroorzaakt door omgevingskiemen zoals E.coli die optreden de eerste 100 dgn van de lactatie kennen hun oorsprong in de droogstand

- Droogzetpreparaat/ inwendige speenafsluiter - Hygiënisch inbrengen!!!
- Duur droogstand
- Propere plaats afkalven
- Huisvesting droogstaande koeien
- Supplementatie mineralen/vitaminen
- Ventilatie
- Verlichting

### 4) Behandelen van mastitis

Neem een melkstaal voor bacteriologisch onderzoek alvorens de koe te behandelen

bepaal samen met de bedrijfsdierenarts op basis van een eerder bacteriologisch onderzoek, antibiogram, koecelgetal, de leeftijd van de koe, het aantal geïnfecteerde kwartieren en de lactatieperiode de juiste aanpak van het individueel dier

koeien met uierontsteking altijd een dag langer behandelen dan er klinische symptomen zijn

### 5) Chronisch geïnfecteerde koeien opruimen

Chronische geïnfecteerde koeien zijn dieren die reeds geruime tijd een verhoogd celgetal hebben of reeds behandeld werden en terug hervallen. Dergelijke dieren dragen in belangrijke mate bij tot de verhoging van tankmelkcelgetal, zijn een bron van infectie voor de andere koeien op uw bedrijf, produceren niet optimaal en kunnen evolueren tot klinische uierontstekingen en worden daarom het best zo snel mogelijk opgeruimd, zodoende ook de infectiedruk op het bedrijf binnen de perken te houden. Daarenboven is de kans op genezing zelfs met een intensieve behandeling heel klein en dus economisch niet verantwoord.

### 6) Comfort en hygiëne

Een propere en droge huisvesting reduceert de kans op besmettingen vanuit de omgeving door omgevingskiemen. Dit geldt niet alleen voor de lacterende koeien maar ook voor het jongvee. Drachtige vaarzen kunnen al op erg jonge leeftijd uierinfecties opdoen.

- Ligboxen 2 tot 3 maal per dag schoonmaken en van vers zaagsel voorzien
- Roosters 2 maal per dag schoonmaken
- Geen overbezetting
- Ventilatie en verlichting in orde

## 7) Algemene gezondheid koeien/afweer

Weerstandsdeling kan het ontstaan van uiergezondheidsproblemen in de hand werken

- BVD
- IBR
- Aantal lebmagen, kalfsziekte, metritis, Mortellaro

## 8) Fokkerij

Selectie naar koeien die minder gevoelig zijn voor mastitis is een haalbare manier om op middenlange termijn de uiergezondheid op het bedrijf te verbeteren. Selecteer daarom steeds op stieren die wat betreft uiergezondheid beter dan het gemiddelde scoren.

## 9) Management vaarzen

- Propere, goed geventileerde huisvesting
- Goed rantsoen

## 10) Opvolging

- bacteriologisch onderzoek
- behandelen van de dieren met kans op slagen ( slechts 1 kwartier besmet, met een niet al te hoog celgetal)
- herbemonsteren waarbij geen major pathogene bacterie ( *Corynebacterium bovis* of *Staphylococcus* spp) kon worden geïsoleerd.
- Chronisch geïnfecteerde koeien opruimen.

# \_ CONCLUSIE

Het is een noodzaak om technische en economische kengetallen op je bedrijf te registreren, om ze op te volgen en deze te (laten) analyseren. Jouw bedrijfsgemiddelde situeren t.o.v. een norm, maakt duidelijk wat de zoötechnische prestaties van je veestapel op vandaag zijn en hoeveel marge je nog hebt om te verbeteren. Het is hierbij ook belangrijk om een zicht te hebben op de prestaties van individuele dieren. Er is immers meestal een duidelijk verschil in gezondheid tussen bepaalde dieren (families). Ook selectie draagt op lange termijn bij aan de verduurzaming van je veestapel en je bedrijfsvoering. Finaal levert een gerichte opvolging in ieder geval een hoger saldo.

Het niet of nauwelijks bijhouden en beschouwen van dier- en bedrijfsgegevens bespaart je op korte termijn dan misschien wel arbeidstijd, maar zorgt ervoor dat je geen basis hebt om je bedrijf te situeren en om dus gericht te kunnen bijsturen. Dat kan je op termijn geld en extra tijd kosten.



# COLOFON

---

Auteurs: Sofie De Nobele (Inagro), Eddy Decaesteker (Inagro), Jan Halewyck (Boerenbond), Leen Vandaele (ILVO), Annelies Vanderhaeghe (Inagro), Isabelle Vuylsteke (Inagro)

Dit is een digitale uitgave en is terug te vinden via [www.inagro.be/publicaties](http://www.inagro.be/publicaties) (rubriek "Brochures/Veeteelt")

## *Dit project is gerealiseerd door:*

Bedrijfadvisering Melkveehouderij

Inagro

Ieperseweg 87

8800 Rumbeke-Beitem

T 051 27 33 86

[www.inagro.be](http://www.inagro.be)



ILVO-DIER

Scheldeweg 68

9090 Melle

T 09 272 26 00

[www.ilvo.vlaanderen.be](http://www.ilvo.vlaanderen.be)



Hooibeekhoeve

Hooibeeksedijk 1

2440 Geel

T 014 85 27 07

[www.hooibeekhoeve.be](http://www.hooibeekhoeve.be)



Hooibeekhoeve

Boerenbond melkveeconsulenten

Diestsevest 40

3000 Leuven

T 016 28 60 00

[www.boerenbond.be](http://www.boerenbond.be)



Wim Govaerts & Co

Grensstraat 6

2431 Veerle-Laakdal

T 0477 77 46 95

Wim Govaerts & Co cvba

*Versie: februari 2014*

## *Aansprakelijkheidsbeperking:*

De auteurs stellen zich niet aansprakelijk voor eventuele schadelijke gevolgen die kunnen ontstaan door het gebruik van de vermelde gegevens. Informatie uit deze uitgave mag worden overgenomen mits bronvermelding. Deze uitgave kwam tot met de steun van de Vlaamse Overheid.

Inagro vzw  
Ieperseweg 87  
8800 Rumbeke-Beitem  
T 051 27 32 00 \_ F 051 24 00 20  
E [info@inagro.be](mailto:info@inagro.be)

—  
[www.inagro.be](http://www.inagro.be)

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen, in enige vorm of wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Inagro vzw is niet aansprakelijk voor eventuele schadelijke gevolgen die zouden kunnen ontstaan bij het gebruik van de gegevens uit deze opgave.

Uw naam en adres zijn opgenomen in een adresbestand dat enkel gebruikt wordt binen de werking van Inagro vzw (wet van 8/12/1992). Indien uw adres onjuist of niet meer relevant is, kan u de verbetering of de verwijdering ervan vragen.